Муниципальное бюджетное дошкольное образовательное учреждение
«Детский сад №33 комбинированного вида» Приволжского района г. Казани

Республика Татарстан,420101, г. Казань ул. Профессора Камая,12б; ул. Профессора Камая,12а

«СОГЛАСОВАНО»	**«УТВЕРЖДАЮ»**
Педагогическим советом	Заведующий
Протокол № 1	МБДОУ «Детский сад № 33»
От 31 августа 2022г.	__________ Л.А.Царькова
	Приказ № 147 от «01» сентября 2022г.

Рабочая программа воспитателя по обучению татарскому языку на 2022-2023 учебный год

Садриева Далия Саетовна,
высшей кв.категории
Файзрахманова Гулия Расиховна,
первой кв.категории

Казань, 2022год

ЭЧТӘЛЕК

I НЧЕ БҮЛЕК. Максатчанлык		
1.	Аңлатма язуы.	3
1.1	Программаның максаты һәм бурычлары	4
1.2	Программаның белем бирү өлкәләре, принциплары	5
1.3	Программа үзләштерүдә көтелгән нәтиҗәләр	6
II НЧЕ БҮЛЕК. Эчтәлекле өлеш		
2.1	Комплекслы - тематик планлаштыру	7 - 18
2.2	Эш төрләре һәм формалары	19
2.3	Инновацион эш (интерактив уеннар)	20
2.4	Педагогик коллектив белән эш	21
2.5	Татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү, үстерү эше	21
2.6	Ата- аналар белән эш	21
III НЧЕ БҮЛЕК. Оештыру өлеше		
3.1	Программаны тормышка ашыру өчен материаль - техник шартлар	22
3.2	Диагностик материаллар	23 - 25
3.3	Үстерү планы	26 - 27
3.4	Белем бирү эшчәнлеге расписаниесе	28
3.5	Программа, методик кулланмалар, әдәбият	29 - 30

I. Максатчанлык бүлек.

1. Аңлатма язуы.

“Татарстан Республикасы халыклары телләре турында” Татарстан Республикасы Законында һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасында мәктәпкәчә милли белем бирү өчен кирәкле шартлар булдыру каралган. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары белән кабул ителгән 2010 – 2015 елларда мәгарифне үстерү стратегиясендә (30.12.2010, №1174) – мәктәпкәчә тәрбия һәм белем бирү учреждениеләре өчен рус телле балаларны татарчага өйрәтү программасы “Мәктәпкәчә төп гомуми белем бирү программасы структурасына Федераль дәүләт белем бирү стандарты”на нигезләнеп төзелде.

Балаларны татар теленә өйрәтүче тәрбияченең эш программасы дәүләт телләрен өйрәтүнең төп характеры комплексын билгели (мәктәпкәчә белем бирүдә күләм һәм планнаштырылган нәтиҗә максатчан ориентлар төрендә).

Федераль җирлегендә:

- 29.12.2012елдан № 273-ФЗ « Россия Федерациясенең белем бирү турында» Федераль законы;

- Мәктәпкәчә мәгарифнең Федераль дәүләт белем стандарты (Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының 2013елның 17 октябрендә 1155 нче номерлы боерык нигезендә расланган);

- 2.4.3648-20 «Балаларны һәм яшьләрне тәрбияләү, укыту, ял итү һәм сәламәтләндерү оешмаларына карата санитар-эпидемиологик таләпләр» (РФ Баш дәүләт санитар табибының 28.09.202020 ел, №28 карары).

- “Мәктәпкәчә мәгарифнең белем бирү эшчәнлеген төп гомуми белем бирү программалары нигезендә оештыру һәм тормышка ашыру” (Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының 2013 ел 30 август 1014 нче номерлы боергы);

Төбәк җирлегендә:

- Татарстан Республикасының 2013ел 22 июль 68 номерлы «Белем бирү турында» Законы;

- Татарстан Республикасының “Татарстан Республикасында Татарстан Республикасының дәүләт телләре һәм башка телләр турында” Законы;

Мәктәпкәчә белем учреждениесе җирлегендә:

- МБМББУ Уставы;

- МБМББУнең төп белем бирү программасы турында нигезләмәсе;

Эш программасы өч бүлектән (максатчанлык, эчтәлекле, оештыру) тора, белем бирү өлкәләре буенча куелган бурычларны күздә тота. Эш программасы шушы законнарга туры китереп эшкәртелгән.

1.1. Программаның максаты һәм бурычлары.

Укыту - методик комплектларның **максаты** – балаларга әйләнә - тирәдәге предметлар турында тулырак мәгълүмат бирү, аларны мөстәкыйль аралашуга әзерләү.

Балалар белән эш.

Уртачылар төркеме балаларын татар теленә өйрәтү.

Максат: Информацион-коммуникатив технологияләр, уен-ситуацияләр, күргәзмәлелек кулланып тел өйрәнү, аралашу теләге тудыру.

Бурычлар:

1. Сүз байлыгы булдыру.
2. Гади диалогта катнаша белү, сүзләрне отып алу аша хәтер, зиһен үстерү.
3. Татар теленә кызыксыну уяту.

Зурлар төркеме балаларын татар теленә өйрәтү.

Максат: Информацион-коммуникатив технологияләр, уен-ситуацияләр, күргәзмәлелек кулланып тел өйрәнү, аралашу теләге тудыру.

Бурычлар:

1. Сүз байлыгы булдыру.
2. Гади диалогта катнаша белү, сүзләрне отып алу аша хәтер, зиһен үстерү.
3. Татар теленә кызыксыну уяту.

Мәктәпкә әзерлек төркеме балаларын татар теленә өйрәтү.

Максат: Балаларның сөйләмен көнкүрешкә, табигатькә, җәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә баету, сүз һәм сүзтезмәләрне төрле ситуацияләрдә кулланышка кертү.

Бурычлар:

1. Сөйләмне аралашу чарасы буларак камилләштерү, сөйләм күнекмәләренә өйрәтү.
2. Мөстәкыль фикер йөртергә, җавап бирергә күнектерү, балада үзенең сөйләменә карата кызыксыну һәм сизгерлек уяту.
3. Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәҗәгать итү, рәхмәт әйтү, исәнләшү, саубуллашу) кагыйдәләрен камилләштерү.

Тәрбиячеләр белән эш.

Максат: Балаларны татар теленә өйрәткәндә көндәлек режим моментларында аралашу, уен ситуацияләре оештыру, мохит булдыру.

Бурычлар:

1. Балалар белергә тиешле лексиканы белү, аңлап куллану.
2. Режим моментларында аралашу, уен ситуацияләре оештыру, өйрәнгәннәрне ныгыту.
3. Татар теле мохиты булдыру.
4. Ата- аналар белән аңлату эше алып бару.

Ата – аналар белән эш.

Максат: Балаларны татар, ана теленә өйрәтү, сөйләм үстерү, аралашу күнекмәләре бирүдә уртак эш алып бару.

Бурычлар:

1. Балаларны бакчада татар, ана теленә өйрәтү эше, балаларның уңышлары белән даими таныштырып бару, кызыксындыру.
2. Өйрәтү – методик комплект , яңа технологияләр турында сөйләү, аңлату.
3. Балаларга ярдәм итү, уңай мөнәсәбәт тудыру.
4. Милли үзаң тәрбияләү.

Программаның белем бирү өлкәләре:

1. **Физик үсеш –** физкультура, сәламәтләндерү эшләре: ял минутлары, хәрәкәтле уеннар, эшчәнлекне сәламәтләкне саклауга якын килеп оештыру (эшчәнлекнең барышының төрлелеге).
2. **Социаль коммуникатив үсеш –** балаларны әйләнә – тирә мөхит белән таныштыру (үзе, гаиләсе, бакча, шәһәре, республика, төрле милләтләр, һөнәр ияләре, балалар язучылары), сюжетлы – рольле уеннар.
3. **Танып – белү үсеш -** балаларның ел фасыллары, табигать күренешләре турында белемнәрен киңәйтү, тасфирлау хикияләре төзергә өйрәтү, дидактик уеннар.
4. **Сөйләм үстерү үсеш –** сүзле уеннар**,** дидактик уеннар, сүзлек өстендә эш, өйрәнелгән эчтәлек нигезендә әңгәмәдәшең белән контакт урнаштыра, сорау куя, җавап бирә, кире кага, раслый белү; программада күрсәтелгән темалар буенча тәрбияченең сорауларына җавап бирү һәм сораулар куя белү; үстерешле диалоглар төзү, әңгәмәдә катнаша алу; терәк схемалар кулланып, ситуация буенча әңгәмә кора белү.
5. **Нәфис – нәфасәти үсеш** – җырлы – биюле уеннар, халык бәйрәмнәре, әкиятләрне сәхнәләштерү, халык аваз иҗатын өйрәтү.

1.2. Программаның принциплары.

Коммуникативлылык принцибы – балаларны татар телен аралашу чарасы буларак куллануга әзерләүгә корылган. Телне фән буларак түгел, ә аралашу чарасы буларак өйрәтү.

Интеграция һәм дифференциация принцибы – һәр сөйләм төренең үз үзәнчәлеген исәпкә алу, тәрбияче сөйләмен техник чаралар ярдәмендә (аудио-, видеоязмада) тыңлау (аудирование), тел үзәнчәлекләрен төрле күнегүләрдә бирү, балаларның диалогик сөйләмен үстерү;

Күрсәтмәлелек принцибы – тел өйрәтүне көндәлек тормыштагы һәр төрле эшчәнлеккә бәйле рәвештә, аларның тирә-юньне танып белүенең төп чарасы булып торган уен аша үткәрү;

Тел өйрәтү, тәрбия һәм үстерү бурычларының бер-берсе белән тыгыз бәйләнештә тормышка ашыру принцибы;

Барлык белем бирү өлкәләрен берләштерү (интегральләштерү) принцибы: аралашу, танып-белү, социальләштерү, физик культура, сәламәтлек, хезмәт, иминлек, матур әдәбият, иҗади сәнгать, музыка.

Дәвамчанлык принцибы – балалар бакчасы һәм башлангыч мәктәптә эзлеклелекне күздә тоту;

Белем бирүне комплекслы-тематик принципка корып оештыру;

Белем бирү эшчәнлегенең мотивлашкан булу принцибы - бала материалны үзе өчен кызык булганда, үзенең шәхси ихтыяҗларына туры килгәндә генә кабул итә һәм фикерли башлый. Телне өйрәтү процессында әкияти сюжетлар карау, кызыклы таныш геройлар (Акбай, Мияу) белән очрашу, уен элементларын куллану – тел материалын өйрәнүнең мотивлашкан булуын тәэмин итә. Телне аралашу, уен ситуацияләренә бәйләп өйрәнгәндә, балалар тел өйрәнүнең практик әһәмиятен тоялар, эмоциональ күтәренкелек туа һәм алар тел материалын бик теләп үзләштерәләр.

Белем бирү эшчәнлегенең дидактик принцибы - гадидән катлаулыга таба бару.

Индивидуальләштерү принцибы - тел өйрәткәндә социаль шәхес сыйфатларын үстерүне күздә тоту. Балаларның яшь үзәнчәлекләрен исәпкә алу.

1.3 **Планлаштырылган нәтиҗәләр**

№ П/П	ЯШЬ АРАЛЫГЫ	АКТИВ (пассив) СҮЗЛӘР	СҮЗЛӘР САНЫ
1.	4-5 яшь	**Актив сүзләр:** әти, әни, кыз, малай, мин, исәнмесез, сау булыгыз, исәнме, эт, песи, әйе, юк, сау бул, әби, бабай, әйбәт, ипи, алма, сөт, чәй, рәхмәт, мә, тәмле, кил монда, утыр, бир, аша, эч, туп, зур, кечкенә, матур, курчак, куян, аю, хәлләр ничек, уйна, пычрак, чиста, ю, бер, ике, өч, дүрт, биш. (49 сүз) **Пассив сүзләр:** утырыгыз, бу кем?, кем юк?, син кем?, кем анда?, басыгыз, ал, ничә? нинди? (13 сүз)	**62 сүз**
2.	5-6 яшь	**Актив сүзләр:** кишер, нинди, баллы, ничә, суган, бәрәңге, алты, җиде, сигез, тугыз, ун, кыяр, кәбестә, кызыл, сары, яшел, кирәк, юа, нәрсә кирәк, аш, ботка, кашык, тәлинкә, чынаяк, зәңгәр, күлмәк, чалбар, ки, сал, йокла, бит, кул, өстәл, урындык, карават, яратам, бар (38 сүз) **Пассив сүзләр:** бу нәрсә?, хәерле көн, нәрсә бар? күп (7 сүз)	**45 сүз**
3.	6-7 яшь	**Актив сүзләр:** син кем, хәерле көн, тычкан, бу кем? бу нәрсә? нишли?, йоклый, утыра, ашый, эчә, нишлисең?, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың?, син нишлисең?,сикер, сикерәм, сикерә, йөгерә, төлке, йөгер, йөгерәм, чәк-чәк, өчпочмак, яшь, бүре, керпе, тавык, әтәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, бии, биим, ак, кара, җырла, җырлыйм, зур рәхмәт, китап укый, рәсем ясыйм, укыйм, дәфтәр (58 сүз) **Пассив сүзләр:** нәрсә яратасың? (2 сүз)	**60 сүз**

II. Эчтәлекле өлеш

УРТАНЧЫЛАР ТӨРКЕМЕ
«МИНЕМ ӨЕМ» ПРОЕКТЫ БУЕНЧА ТЕМАТИК ПЛАН

АКТИВ СҮЗЛӘР	**СӨЙЛӘМ ҮРНӘГЕ**	АУДИОЯЗМА ЭШ ДӘФТӘРЕ МУЛЬТФИЛЬМ
ГАИЛӘ – 18 СӘГАТЬ (1-18)		
әти әни	-Бу кем? -Әти (әни, бабай, әби, кыз, малай).	Аудиоязма №1-23 Дәфтәрдә эш №1-4 Мультфильмнар: 1. “Әйдәгез, дуслашыйк” 2. “Качышлы уйныйбыз” 3. “Шалкан”
малай кыз	-Кем юк? -Әти (әни, бабай, әби, малай, кыз).	
мин исәнмесез сау булыгыз	-Исәнмесез. -Син кем? -Мин Коля (Оля). -Мин малай. -Сау булыгыз!	
исәнме	-Исәнме, әни (әти, бабай, әби, кыз, малай, Мияу, Акбай). -Сау бул, әни (әти, бабай, әби, кыз, малай).	
эт песи	-Кем анда? -Мин песи. Мин Мияу. -Кил монда. -Мин эт. Мин Акбай. -Кил монда.	
әйе юк сау бул	-Син Коля? -Әйе, Коля. -Син малай (кыз)? -Әйе (юк).	
әби бабай	-Әти? (әни, бабай, әби, кыз, малай). -Әйе. -Әни? (әти, бабай, әби, кыз, малай). -Юк. -Малай? -Юк, кыз. -Кыз? -Әйе, кыз.	
әйбәт	-Хәлләр ничек? -Әйбәт.	
АШАМЛЫКЛАР – 12 СӘГАТЬ (19-30)		

ипи алма сөт чәй мә рәхмәт тәмле кил монда утыр аша эч	-Мә, ипи (алма, сөт, чәй). -Рәхмәт, әби. -Коля, мә ипи (алма, сөт, чәй). -Рәхмәт. -Мияу, кил монда. Утыр. (Акбай, Коля, Оля) -Оля, кил монда. Мә ипи (алма, сөт, чәй). Ипи (алма, сөт, чәй) тәмле (ме)? -Ипи (алма, сөт, чәй) тәмле. Рәхмәт. -Мә, тәмле алма (ипи). -Мә, ипи (алма) аша. -Мә, сөт (чәй) эч.	Аудиоязма №24-39 Дәфтәрдә эш №5-10 Мультфильмнар: 1.“Тәмле” кибетендә” 2. “Азат кунак чакыра”
УЕНЧЫКЛАР – 18 СӘГАТЬ (31-48)		
бир туп зур кечкенә матур курчак куян аю хәлләр ничек?	- Бу нәрсә? - Туп (курчак, куян, аю). -Курчак (туп, куян, аю) бир. -Мә, курчак (туп, куян, аю). -Бу нәрсә? -Аю (курчак, куян, туп). -Аю (курчак, куян, туп) нинди? -Аю (курчак, куян, туп) зур (матур, кечкенә, әйбәт). - Аю (курчак, куян, туп) нинди? - Аю (курчак, куян, туп) зур (кечкенә, матур, әйбәт). -Аю (курчак, куян, туп)? -Әйе. -Курчак (аю, куян, туп)? -Юк. -Бу нәрсә? -Аю (курчак, куян, туп). -Мә, аю (курчак, куян, туп). Уйна -Коля, кил монда. Уйна. -Оля, кил монда. Уйна. - Аю (курчак, куян, туп) бир. - Аю (курчак, куян, туп) нинди? - Аю (курчак, куян, туп) зур. - Аю (курчак, куян, туп) кечкенә. - Мә, зур аю (курчак, куян, туп). - Мә, кечкенә аю (курчак, куян, туп). -Аю (курчак, куян), кил монда. Аша (утыр, эч, уйна).	Аудиоязма №40-53 Дәфтәрдә эш №11-13 Мультфильмнар: 1. “Паркка сәяхәт” 2. “Уенчыклар үпкәләгән” 3. “Күңелле уеннар” 4. “Акбай һәм Мияу маҗаралары”

уйна пычрак чиста ю	-Коля (Оля), аю (курчак, куян, туп) ю. -Туп (курчак, куян, аю) нинди? -Туп (курчак, куян, аю) пычрак (чиста). -Туп ю. - Туп чиста? - Юк, туп пычрак. (Әйе, туп чиста). Ю, ю, ю – туп (курчак, аю, куян) ю.	
	САННАР - 6 СӘГАТЬ (49-54)	
бер ике өч дүрт биш	-Ничә? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) алма. -Ничә малай? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) малай. -Ничә кыз? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) кыз -Өч? -Юк. -Ике? -Әйе. -Ничә аю (туп, курчак, куян)? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) аю.	Аудиоязма №54-60 Дәфтәрдә эш №14 Мультфильм: 1.“Уйный-уйный саныйбыз”
	КАБАТЛАУ - 6 СӘГАТЬ (55-60)	
		Аудиоязма №61-64 Дәфтәрдә эш №16-17 Мультфильм: 1. “Күңелле ял итәбез”

ЗУРЛАР ТӨРКЕМЕ
«УЙНЫЙ-УЙНЫЙ ҮСӘБЕЗ» ПРОЕКТЫ БУЕНЧА
ТЕМАТИК ПЛАН

АКТИВ СҮЗЛӘР	**СӨЙЛӘМ ҮРНӘГЕ**	АУДИОЯЗМА ЭШ ДӘФТӘРЕ МУЛЬТФИЛЬМ
	КАБАТЛАУ – 3 СӘГАТЬ (1-3)	
	“Минем өем” проекты буенча	Аудиоязма №1 Дәфтәрдә эш №1 Мультфильм: 1. “Шалкан”
	ЯШЕЛЧӘЛӘР – 21 СӘГАТЬ (4-24)	
кишер баллы	-Бу нәрсә? -Кишер. -Мә, кишер. -Нинди кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)?	Аудиоязма №2-24 Дәфтәрдә эш №2-6 Мультфильмнар: 1.“Баллы кишер”

ничә суган бәрәңге кыяр кәбестә нинди алты җиде сигез тугыз ун	-Зур (кечкенә) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Мә, зур (кечкенә) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Рәхмәт. -Зур кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Кечкенә кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Чиста кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Пычрак кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) нинди? -Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) тәмле, зур (кечкенә), матур, чиста (пычрак) Кишер баллы. Алма баллы. -Мә кишер(алма), аша. Баллы? -Әйе, баллы. Рәхмәт. -Ничә кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)? Сана. -Ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Оля, кил монда. Мә, ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Оля, кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер) бир. -Мә, кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә,кишер). -Рәхмәт. -Коля, (1-10) кәбестә (суган, бәрәңге, кишер, кыяр) бир. -Мә, (1-10) кәбестә (суган, бәрәңге, кишер, кыяр). -Сау бул, Коля. -Ничә кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер)? -Бер (1-10) кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер). -Кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер) пычрак.	2. “Уйный-уйный эшлибез” 3. “Юл маҗаралары” 4. “Кем эшләми, шул ашамый”

кызыл сары яшел нәрсә кирәк? Юа	-Бу туп. -Туп (алма) нинди? -Туп (алма) сары (кызыл, яшел) -Нинди туп (алма) юк? -Кызыл (сары, яшел) туп (алма) юк. -Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) кирәк? -Кирәк. -Коля, нәрсә кирәк? -Кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) кирәк. -Нинди кыяр? -Яшел (тәмле, чиста) кыяр. -Кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) пычрак. -Мә, кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) ю. -Оля кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) юа.	
АШАМЛЫКЛАР – 6 СӘГАТЬ (25-30)		
аш ботка	тәмле аш (ботка, сөт, ипи, чәй)-Нәрсә кирәк?-Аш (ботка, сөт, ипи, чәй, кишер, кәбестә, кыяр, бәрәңге) кирәк. -Нинди аш (ботка, сөт, ипи, чәй, кишер, кәбестә, кыяр, бәрәңге)? -Тәмле аш (ботка, сөт, ипи, чәй, кишер, кәбестә, кыяр, бәрәңге). -Мә, аш (ботка, сөт, ипи, чәй, кишер, кәбестә, кыяр, бәрәңге) аша (эч). -Рәхмәт. Аш (ботка, сөт, ипи, чәй, кишер, кәбестә, кыяр, бәрәңге) тәмле.	Аудиоязма №25-29 Дәфтәрдә эш №7, 8 Мультфильм: 1.“Аш бүлмәсе”
САВЫТ-САБА - 6 СӘГАТЬ (31-36)		
кашык тәлинкә чынаяк зәңгәр	-Кашык (тәлинкә, чынаяк) бир. -Нинди кашык (тәлинкә, чынаяк)? -Зур (кечкенә, сары, яшел, кызыл, зәңгәр). -Ничә кашык (тәлинкә, чынаяк)? -(1-10 га) кашык (тәлинкә, чынаяк). -Мә, (1-10) кашык(тәлинкә, чынаяк). -Мә, кызыл (сары, яшел, зәңгәр). чынаяк (тәлинкә, чынаяк).	Аудиоязма №30-37 Дәфтәрдә эш №9, 10 Мультфильм: 1. “Өч аю” 2. “Чисталыкта - матурлык”
КИЕМНӘР - 6 СӘГАТЬ (37-42)		
күлмәк чалбар	яшел (кызыл, сары, зәңгәр) күлмәк (чалбар). чиста күлмәк (чалбар). матур күлмәк (чалбар). күлмәк (чалбар) юк. -Оля, күлмәк (чалбар) бир. -Нинди күлмәк (чалбар)?	Аудиоязма №38-43 Дәфтәрдә эш №11, 12 Мультфильм: 1.“Киемнәр кибетендә” 2.“Шаян уенчыклар”

ки сал йокла	-Сары (кызыл, яшел, зәңгәр) күлмәк (чалбар). -Ничә күлмәк (чалбар)? -Бер (1-10) күлмәк (чалбар). -Курчак, чалбар (күлмәк) ки (сал). -Оля, чалбар (күлмәк) бир. -Мә, чалбар (күлмәк). -Рәхмәт. Курчак, мә, чалбар (күлмәк) ки (сал). -Курчак, йокла.	
ШӘХСИ ГИГИЕНА – 3 СӘГАТЬ (43-45)		
бит кул хәерле көн	-Хәерле көн. -Мә су, бит (кул) ю. -Бит (кул) чиста. -Бит (кул) чиста. -Әйе, бит (кул) чиста.	Аудиоязма № 43, 44-48 Эш дәфтәре №13, 14 Мультфильм 1.“Ни өчен киемнәр югалган?”
ӨЙ ҖИҺАЗЛАРЫ – 3 СӘГАТЬ (46-48)		
өстәл урындык карават	-Зур (кечкенә) урындык (өстәл, карават). -Зур аю, мә зур карават (өстәл, урындык). -Кечкенә аю, мә кечкенә карават (өстәл, урындык). -Нәрсә кирәк? -Карават (өстәл, урындык) кирәк. -Нинди карават? -Зур (кечкенә, сары, яшел, зәңгәр) карават. -Мә, зур карават. -Рәхмәт.	Аудиоязма № 49 Эш дәфтәре №15 Мультфильм: 1.“Маша һәм өч аю”
БӘЙРӘМ “ТУГАН КӨН” – 9 СӘГАТЬ (49-57)		
яратам Бар	-Мин алма (ипи, сөт, чәй, ботка, аш, кыяр, кәбестә, бәрәңге, кишер) яратам. -Мин Коля(ны) (Оля(ны) яратам. -Мин курчак(ны) (аю(ны), песи(не), эт(не), куян(ны) яратам. -Нәрсә бар? -Туп (курчак) бар. -Нәрсә юк? -Туп (курчак) юк.	Аудиоязма №50-60 Эш дәфтәре №16-19 Мультфильм: 1. “Туган көн” 2. ”Кем нәрсә ярата?”

	“Бар”, “Юк” сүзләрен кулланып “Гаилә”, “Яшелчә” “Уенчыклар” темаларын кабатлау. Диалогларны кабатлау. “Кибетле” уеннары.	
БӘЙРӘМ “САБАНТУЙ”- 3 СӘГАТЬ (58-60)		
	Ел дәвамында өйрәнелгән сүзләр, сөйләм үрнәге кулланыла “Гаилә”, “Яшелчә”, “Уенчыклар” темаларын кабатлау. “Кибетле” уеннары.	Аудиоязма №61-63 Мультфильм

МӘКТӘПКӘ ӘЗЕРЛЕК ТӨРКЕМЕ

«БЕЗ ИНДЕ ХӘЗЕР ЗУРЛАР – МӘКТӘПКӘ ИЛТӘ ЮЛЛАР» ПРОЕКТЫ БУЕНЧА ТЕМАТИК ПЛАН

АКТИВ СҮЗЛӘР	СӨЙЛӘМ ҮРНӘГЕ	АУДИОЯЗМА ЭШ ДӘФТӘРЕ МУЛЬТФИЛЬМ
син кем хәерле көн тычкан бу кем?	-Хәерле көн, Оля (Коля). -Хәерле көн, әни (әти, бабай, әби). -Песи нишли? -Песи йоклый. -Әни нишли? -Әни утыра. -Коля нишли? -Коля ашый (эчә). -Мияу, нишлисең? -Ашыйм. -Акбай, нишлисең? -Эчәм. -Оля (Коля), нишлисең? -Уйныйм. -Кая барасың? -Кафега барам. -Син нишлисең? -Мин бәрәңге ашыйм (чәй эчәм, уйныйм, барам, утырам, йоклый) Туп, туп Матур туп.	Аудиоязма №1 - 2 Аудиоязма №3 - 5 Дәфтәрдә эш №1 Мультфильм: “Мияу адашкан” Аудиоязма №6 Дәфтәрдә эш №2 Аудиоязма №7 - 8 Дәфтәрдә эш №3 Мультфильм:”Аю баласы дөнья белән таныша” Аудиоязма №9 - 10 Дәфтәрдә эш №4 Аудиоязма №11 Мультфильм: “Батыр Мияу һәм куркак Куянкай” Аудиоязма №12 Дәфтәрдә эш №5 Аудиоязма №13 - 14 Мультфильм: “Тату гаилә” Аудиоязма №15

бу нәрсә? нишли? йоклый утыра ашый эчә нишлисең? ашыйм эчәм уйный уйныйм утырам барам кая барасың? син нишлисең сикер-сикерәм сикерә	Сикер-сикер, Матур туп. Куян сикерә (йөгерә). Туп сикерә. Песи сикерә (йөгерә). Төлке сикерә (йөгерә). -Йөгер! Син нишлисең? -Мин йөгерәм. -Мин чәк-чәк ашыйм. -Мин өчпочмак ашыйм. -Сиңа ничә яшь? -6 яшь. -Мин бүре. Мин зур, матур, чиста. Әтәч зур, матур Тавык кечкенә, матур	Аудиоязма №16 - 18 Мультфильм: “Юмарт аю” Аудиоязма №19 Аудиоязма №20 Дәфәрдә эш №6 Мультфильм: “Кафега барабыз” Дәфтәрдә эш №7 Аудиоязма №21-23 Мультфильм: “Урманда күңелле уеннар” Аудиоязма №24 Дәфтәрдә эш №8 Аудиоязма №25-28 Мультфильм: “Көчлеләр, кыюлар, җитезләр” Аудиоязма №29-30 Дәфтәрдә эш №9 Мультфильм: “Җәнлекләр спорт бәйрәмендә” Аудиоязма №31-32 Аудиоязма №33-34 Дәфтәрдә эш №10 Мультфильм: “Циркта” Аудиоязма №35 - 36 Дәфтәрдә эш №11 Аудиоязма №37 - 38 Дәфтәрдә эш №12 Мультфильм: “Шаян кошлар” Аудиоязма №39 - 40 Аудиоязма №41 Дәфтәрдә эш №13 Мультфильм: “Урманда зур концерт” Аудиоязма №42 - 44

йөгерә		Дәфтәрдә эш №14
төлке	-Син кем?	
	-Мин үрдәк.	Аудиоязма №45 - 46
йөгер-йөгерәм		Мультфильм: “Акбай туган көнгә барырга җыена”
чәк-чәк		Аудиоязма №47 Дәфтәрдә эш №15
өчпочмак	Куян чана шуа.	Аудиоязма №45, 48 – 49
яшь	Мин чана шуам.	
бүре		Мультфильм: “Мияуның туган көне”
керпе	-Аю, әйдә, бие!	Аудиоязма №50 Дәфтәрдә эш №16
тавык	-Оля кызыл шар ярата?	
әтәч	-Юк.	Аудиоязма №51 - 53 Дәфтәрдә эш №17
үрдәк	-Оля яшел шар ярата?	
чана	-Әйе, мин яшел шар яратам.	Мультфильм: “Урман китапханәсендә
шуа	-Син нишлисең?	Аудиоязма №54 - 60Дәфтәрдә эш №18
	-Мин җырлыйм.	
шуам	җырлыйбыз	Мультфильм “Уйный-уйный укыйбыз”.Аудиоязма №61-63Дәфтәрдә эш №19Мультфильм: “Урман мәктәбендә” Аудиоязма №64Мультфильм: “Теремкәй”Аудиоязма №65-66 Мультфильм: “Кем нәрсә ярата?”
бие	зур рәхмәт	
бии	Кыз китап укый.	
	рәсем ясыйм-алма ясыйм	
биим	мәктәп-Кем укый.	
ак	-Мин укыйм.	
кара	бик тәмле	Аудиоязма №67 - 71
җырла-җырлый	Терем-терем, теремкәй,	Дәфтәрдә эш №20
зур рәхмәт	Зур түгел, кечкенә.	
китап укый	Теремкәйдә тычкан яши.	
рәсем ясыйм	Теремкәйдә куян яши.	
укыйм	Теремкәйдә бүре яши.	
дәфтәр	Теремкәйдә төлке яши.	
	Теремкәйдә аю яши.	

	Алар бик дус.	

“Туган телдә сөйләшәбез”
Кечкенәләр төркемендә тәрбияләнүче татар балаларына ана теле өйрәтү буенча
Комплекслы тематик план

№	Проект темалары	Эшчәнлек төрләре
1.	**Исәнме,балалар бакчасы**	Танышу Өйдә кем яши? Мин малай,мин кыз Мияу белән танышу Әйдәгез танышыйк Әйдә дуслашыйк
2.	**Уенчыклар**	Минем яраткан уенчыкларым Минем яраткан уенчыкларым Карусельгә сәяхәт Без уйнарга яратабыз Йомшак уенчык карау Туп Туган көн Мияу кунакка килгән Уенчыклар кибете
3.	**Көз**	Алтын көз Көз килде Аваз культурасы,Ө авазы Куян үстергән кишер һәм помидор Яшелчә бакчасында “Шалкан” әкияте Җиләк-җимеш бакчасында Бакчада алмалар өлгерде Уйный-уйный саныйбыз
4.	**Гаилә**	Өйдә кем яши? Безнең гаилә Качышлы уйныйбыз Тату гаилә Минем дуслар Әйдәгез дуслашыйк Минем туганнарым Безнең гаилә Әби күчтәнәче Дустыңны сыйла Сөт,чәй Кунакка барабыз

5.	**Кыш**	Кар ява Алсуны урамга киендерәбез А.Алиш “Куян кызы” “Чанада шуабыз” рәсемен карау Кышкы уеннар “Куяннар”уенын өйрәнү	
6.	**Яңа ел бәйрәме**	Тиздән чыршы бәйрәме Б.Рәхмәтнең “Кыш бабай” шигырен ятлау Уйныйбызда, җырлыйбызда Без бәйрәмгә әзерләнәбез Бәйрәм концерты Яңа ел бәйрәме	
7.	**Минем йортым,минем шәһәрем**	Минем шәһәрем Мин “КамАЗ” оныгы “Әлли-бәлли итәргә...”бишек җыры Безнең урам Алсуның яңа өе Алсуда кунакта	
8.	**Безнең авылда**	Безнең авылда Зурлар һәм кечкенәләр “Кем нәрсә ярата?”татар халык әкиятен сөйләү “Песи һәм песи балалары”рәсемен карау Ж.Тәрҗемановның”Үзен бик чиста йөртә”шигырен уку “Кем МИЯУ дип әйтте?” Йорт кошлары Р.Батулланың “Елак этәч”әсәрен уку Без уйныйбыз	
9.	**Ватанны саклаучылар көне**	Зур гаилә Безнең әтиләр һәм абыйлар Бабайга кунакка барабыз Ватанны саклаучылар көне Очучылар З.Туфайлованың “Шофёр булам”шигырен уку	
10.	**8нче март**	Минем әнием Кояш гомере телим мин,әнием,сиңа! Без әнигә булышабыз Әбигә кунакка барабыз Мин әнинең ярдәмчесе Азат кунак чакыра	

11.	**Кыргый хайваннар**	Урманда Аю белән куян “Өч аю”әкияте
12.	**Әкияттә кунакта**	“Теремкәй” рус халык әкиятен сөйләү Кыргый хайваннар “Төлке,куян һәм әтәч”әкиятен сәхнәләштерү
13.	**Яз**	Урамда яз Язҗитте Яз җыры “Кояш чык,чык,...” Язгы күренешләр Ак аю кунакка килгән Кошлар Х.Вахитның “Уңган сыерчык”шигырен уку Без уйныйбыз
14.	**Бәйрәмнәр**	Бәйрәмгә барабыз “Балалар бакчасында бәйрәм” дигән рәсем карау “Урманда зур концерт” –анимацион сюжет карау
15.	**Җәй**	Автобуста сәяхәт Ж.Тәрҗемановның “Кикрикүк” шигырен уку Мультфильмда кунакта М.Мазуновның “Кәҗә”шигырен уку “Кәҗә һәм кәҗә бәтиләре”рәсемен карау Чәчәкләр –тормыш яме Матур җәй кил безгә Мин җәйне яратам “Карга” эндәшен уку Саф һавада Экология сукмагы буенча сәяхәт Без уйныйбыз

2.2 Эш төрләре һәм формалары.

Программа бурычларын үтәүдә эш формаларының, практик гамәли алымнарның, чараларның әһәмияте зур. Төп эш төрләре булып түбәндәгеләр тора:

1. Предметлар белән эш: тасвирлау, “уенчык” исеменнән диалог төзү, уеннар
2. Рәсемнәр белән эш: тасвирлау, үстерешле диалог.
3. Сюжетлы-рольле уеннар; уен ситуацияләре.
4. Әйлән-бәйлән, җырлы-биюле уеннар өйрәнү (аудиоязмага таянып).
5. Театральләштерү, сәхнәләштерү (бармак театры, битлекләр, костюмнар, театр күрсәтү.
6. Хәрәкәтле уеннар: туп белән уеннар, “Командир” уены, әйлән-бәйлән уеннары.
7. Иҗади һәм ситуатив уеннар: рольле уеннар, интервью, ситуатив күнегүләр.
8. Ситуатив, логик күнегүләрне ишетеп, аңлап эшләү.
9. Үстерелешле диалоглар (зурлар һәм яшьтәшләре белән үзара аралашу).
10. Аудио тыңлау, кушылып әйтү, җырлау, кабатлау, ишеткән сүзне рәсемдә табып күрсәтү.
11. Анимацион сюжетлар, мультфильмнар карау.
12. Интерактив уеннар.

Уртанчылар төркеме.

Сүз байлыгы.

“Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. Уеннар: “Бу өйдә кем яши?”, “Кем юк?”, “Дөрес әйт”, “Серле тартма”, “ Зур-кечкенә”, “Чиста-пычрак”, “Саныйбыз”

Бәйләнешле сөйләм.

“Мин кушканны үтә”, “Уенчык нинди?, “Әйе, юк”

Аралаша белү.

Ягымлы сүзләр куллану. “Дустыңны сыйла”, “Уенчыкны сорап ал”, “Акбайны чакыр”, с/р уен “Уенчыклар кибете”

Зурлар төркеме.

Сүз байлыгы.

“Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. Уеннар: “Серле кәрзин”, “Серле янчык”, “Дөрес әйт”, “Төсле күлмәкләр”. Ягымлы сүзләр куллану.

Бәйләнешле сөйләм.

“Мин кушканны үтә”

Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү.

“Кибет”, “Сорап ал”: Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?

Аралаша белү.

“Дустыңны сыйла”, “Ашханә”, “Курчакларга булыш”, с/р. уен “Чәй табыны әзерлибез”

Мәктәпкә әзерлек төркеме.

Сүз байлыгы.

“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. Уеннар: “Безнең дуслар”, “ Бу кем?, Бу нәрсә? Нишли?”, “Дөрес әйт”, “Без циркта”.
Ягымлы сүзләр куллану.

Бәйләнешле сөйләм.

Боерык белә белү “Командир” уены, үст. диалог “Бу нәрсә? Бу кем? нишли?”, “Кем укый?”

Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү.

Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Нишлисең? Сиңа ничә яшь ? Кая барасың?
Аралаша белү.
“Танышу”, “Телефоннан сөйләшү”, “Нишлисең?” , “Күңелле сәяхәт”
“Кафеда” “Мәктәптә”.

2.3. Инновацион эш

Балаларның татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен үстерү өчен, УМКын исәпкә алып, тәрбиячеләр белән бергә эшләнәчәк яңа уеннар:

«Сосчитай», «Что машина привезла», «Дай пожалуйста», «Это Что?, Какой?», «Угости», «Магазин мебели», «Магазин одежды», «Волшебный мешочек», «Подарки».

«Шары ко дню рождения», «Цирк», «Командир», «Кто что делает».

«Пазлы», «Домино».

«Семья».

«Кто в домике живет», пальчиковая игра «Этот пальчик дедушка», «Грязный, чистый», «Волшебная коробка», «Угости друга», «Школа».

Интерактив уеннар.

Средняя группа:

«Кто в домике живет?”, « Подари Маше игрушки», «Отметь правильно».

Старшая группа:

«В магазине у медвежонка»,

«Заполни грузовик овощами», «Готовимся к зиме», «Делаем овощной салат», «Фрукты для компота»

Подготовительная группа:

“Какая ситуация спрятана в волшебном сундуке?”, «Укрась елку», «Собери портфель», «Угадай , кто что делает?», «Найди спрятанное предложение»

Презентация “Татарстан”, “Г. Тукай”

2.4 Педагоглар белән уртак эш.

1. Тәрбиячеләрне татар теленә өйрәтү буенча семинар – практикум оештыру.

2. Консультация: “Туган җирем Татарстан ” почмагын тулыландыру.

3. Тәрбиячеләр белән даими эш алып бару:

- өйрәнгән сүзләрне ныгыту
дидактик уеннар;
-сюжетлы-рольле уеннар; -
диалоглар.

4. Консультация «Интерактив уеннар кулланып өйрәнгәннәрне ныгыту”.

5. Тест үткәрү.

6. Online пректы буенча яңа килгән тәрбиячеләрне татар теленә өйрәтү.

2.5 Үстерү эше.

Эш төрләре: сүзле, дидактик, бармак, сюжетлы-рольле , хәрәкәтле, җырлы-биюле уеннар, ИКТ уеннар, уен ситуацияләре, үстерелешле диалог, фонетик, ситуатив, логоритмик динамик күнегүләр.
Авазлар өстендә эш: сүзләргә туры китереп хәрәкәтләр, массаж ясау. Татар халык фольклоры: такмаклар, санамышлар, шигырьләр, бармак уеннары, фонетик күнегүләр
Чаралар исемлеге: өстәл, бармак театрлары, эш дәфтәрләрендә эшләү, рәсемнәр буяу, терәк схемалар, таратма рәсемнәр, рәсемле карточкалар, пиктограммалар кулланып җөмләләр төзү.

2.6 Ата – аналар белән эш

- Икенче кечкенәләр төркеменә яңа килгән татар милләтеннән булган балаларның ата – аналары белән анкета үткәрү.

- Ата – аналар җыелышында чыгышлар ясау.

- Консультацияләр үткәрү.

- Ачык ишекләр көне үткәрү.

- “Татарча сөйләшәбез – Говорим по – татарски” стендларындагы информацияләрне яңартып тору.

- Индивидуаль консультацияләр бирү, әңгәмәләр үткәрү.

- Ата - аналарның, балаларның рәсемнәре күргәзмәсе үткәрү.

III. Оештыру өлеше.

3.1 Материаль-техник база.

Татар теле кабинетында проектор, экран, ноутбук, магнитофон, шкаф, өстәлләр, урындыклар бар. Сюжетлы-рольле уеннар, өстәл театры өчен атрибутлар, битлекләр ясалган. Барлык демонстрацион, таратма, күрсәтмә материаллар ламинатлаштырылып, темалар буенча бүленеп папкаларга куелган. Дидактик, бармак уеннары ясалган. Төсле рәсемле шакмаклар, төрле зурлыкта, төрле төстә уенчыклар: курчак, куян, аю, эт, песи, туп, машина, керпе, бүре, төлке, тычкан, әтәч, тавык, үрдәк. Йомшак матур Акбай, Мияу уенчыклары бар. Яшелчә, җиләк-җимеш, ашамлыклар муляжлары, кечкенә уенчык савыт-саба, кәрзиннәр бар. Габдулла Тукай почмагы оештырылган, экиятләренә иллюстрацияләр ясалган.

“ Гаилә” темасы буенча бармак театры ясалган. Папье машедан ясалган бармак театры. Яшелчә, кошлар битлекләре. “Минем өем”, “уйный-уйный үсәбез”, “Без хәзер инде зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проектлары буенча уенчыклар, гаилә, яшелчәләр, кыргый хайваннар, йорт кошлары, Акбай, Мияу битлекләре.

3.2 Диагностик материал.

Татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү.

“Минем өем” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү.

№	Баланың исеме	Сүз байлыгы		Бәйләнешле сөйләм		
		“Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча дүрт – биш рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”)	Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, эч)	Тирә - юньдәге предметларның сыйфатын, күләмен	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкарь иү, раслау)
1.	Коля					

Нәтиҗәләрне билгеләү	
Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, сорауларга җавап бирә, яхшы аралаша.
Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, аралашуда бик үк актив түгел.
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 2 гә кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.

“Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү

		Сүз байлыгы	Бәйләнешле сөйләм

№	Балалар-ның исем, фамилия-се	“Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”. “исәнмесез”, “ сау булыгыз”)	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал)	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау)
1.	Коля					
Нәтиҗәләрне билгеләү						

Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.
Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 2 гә кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.

“**Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча татар телен үзләштерүне билгеләү.**

№	Балаларның исем, фамилиясе	Сүз байлыгы		Бәйләнешле сөйләм		
		“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә,	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “исәнмесез”, “сау бул”, “сау булыгыз”, “зур рәхмәт”	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал, бие, жырла, йөгер, йокла)	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау куя белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь иү, раслау)
1.	Коля					
Нәтиҗәләрне билгеләү						

Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.
Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 2 гә кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.

Рус төркемендә тәрбияләнүче татар балаларының ана телен үзләштерү дәрәҗәсен билгеләү (икенче кечкенәләр төркеме)

№	Баланың исеме, фамилиясе	Сүз байлыгы Бу кем? Бу нәрсә?	Сөйләмнең грамматикагы		Уеннар-да катнашу	Аваз культура-сы Ул ничек кычкыра?	Бәйләнешле сөйләм		Баллар	Дәрәҗә
			Бирем үтәү	Нинди?			Үзең турында сөйләү (син кем?)	Рәсем буенча әңгәмә (сорау-җавап)		
Нәтиҗәләрне бәяләү										
Югары дәрәҗә 17-21 балл	Бала сөйләмдә актив, аралаша.									
Уртача дәрәҗә 12-16 балл	Аңлый, тәрбияче ярдәмендә аралаша.									
Уртачадан түбән дәрәҗә 1-11 балл	Аңлый, сөйләшми.									

3.3 Балаларның татар телен үзләштерүен үстерү буенча эш планы

Уртанчылар төркеме: январь - май

Сүз байлыгы	Боера белү	Аралашу
Уен “Дөрес әйт” У/с “Мин әйтәм, син күрсәт” Дид. уен”Серле тартма”, “С\х уен “Туп”, “Әйе-юк” (Гаилә, уенчыклар, саннар) С\күнегү “Ю” Дид. уен “Сана” Дид.уен “Бармак уены”	Уен «Боерыкны үтә” С\уен “Командир” (кил монда, утыр, аша, эч, уйна, бир, ю)	У\с “Кунак чакыру”, У/с “Сыйла” У/с “Сорап ал, уйна” С/р уен “Кибет” У\с “Биремне үтә”

Зурлар төркемендә балаларның татар телен үзләштерүен үстерү буенча эш планы

Октябрь	Ноябрь	Декабрь
Уен «Боерыкны үтә” Уен “Дөрес әйт” (Гаилә, ашамлыклар) У/с “Сыйла” У/с “Сорап ал” У/с “Мин әйтәм, син күрсәт”	У/с “Мияуны сыйла” У/с “Дустыңны сыйла” Д/у “Әйткәнне күрсәт”	С/у “Бу нәрсә?” У/с “Мин әйтәм, син күрсәт” С/р уен “ Кибет” Х/у “Туп” С/р уен “Ашханә”

январь – май

Сүз байлыгы	Боера белү	Аралашу
Уен “Дөрес әйт” (Ашамлыклар, киемнәр, савыт-саба, җиһазлар)	Уен «Боерыкны үтә” С\уен “Командир” (аша, эч, утыр,йокла, уйна, сикер, ки, сал, сана, ю, бир әле	У/с “Сыйла” У/с “Сорап ал” У/с “Ашханә”. “Кибет”

У/с “Мин әйтәм, син күрсәт”		

Мәктәпкә әзерлек төркемендә балаларның татар телен үзләштерүен үстерү буенча эш планы

Октябрь	Ноябрь	Декабрь
Уен “ Бу нәрсә?” Сит. күнегү “Сорап ал”, “Дөрес әйт” Уен “Боерык бир” Д/уен “Нәрсә, нндди, ничә?”С/р уен «Яшелчәләр кибете»	Уен “Боерык бир” Рәсемнәр буенча җөмләләр төзү. Д/у “Төсләрне әйт!” У/с “Син нишлисең?” У/с “ Телефоннан сөйләшү”	С/уен “Кайтаваз” С/уен “ Безнең дуслар” У/с “Син нишлисең?” “Үзең турында сөйлә!”

январь - май

Сүз байлыгы	Боера белү	Аралашу
Уен “ Бу нәрсә?” (Төлке, бүре, керпе, тычкан, әтәч, тавык, үрдәк) “Бу кем?” (Әти, әни, малай, кыз, әби, бабай) Шуа-шуам, бии-биим, ак, кара, җырлый-җырлыйм, китап укый- укыйм, рәсем ясыйм, дәфтәр. Ү/диалог “Бу нәрсә, нинди, ничә?”, “Рәсем турында сөйлә” “Кем укый?”	“Командир” уены (утыр, сикер, йокла, уйна, йөгер, аша, эч, бие, җырла, ки, сал, ю, сана, укы)	У/сит. “Танышу”, “Кафеда”, “Ашханәдә” “Туган көн табынында”, “Кибет” “Телефоннан сөйләшү” -Син кем? -Син кая барасың? Син нишлисең? Әни нишли?

3.4 Белем бирү эшчәнлеге расписаниесе

	Садриева Д.С.	Файзрахманова Г.Р.
Дүшәмбе	В режиме дня – 4 гр. В режиме дня – 12 гр. 9.35 – 10.05 - 11 гр. 10.20 – 10.50 – 8 гр.	В режиме дня – 7 гр. 9.30 – 9.50 - 9 гр. 9.50 – 10.10
Сишәмбе	В режиме дня – 10 гр. 9.00 – 9.30 – 11 гр. 9.40 – 10.10 - 11 гр.	В режиме дня – 1 гр. В режиме дня – 7 гр. 9.00 – 9.30 - 13 гр. 9.40 – 10.10 11.35 – 11.55 – 3 гр.
Чәршәмбе	В режиме дня – 10 гр. 9.00 – 9.30 – 8 гр. 9.40 – 10.10 - 8 гр.	В режиме дня – 1 гр. В режиме дня – 9 гр. В режиме дня – 3 гр. В режиме дня – 2 гр.

Пәнҗешәмбе	В режиме дня – 10 гр. В режиме дня – 4 гр. В режиме дня – 12 гр. В режиме дня - 8 гр.	В режиме дня – 1 гр. В режиме дня – 2 гр. В режиме дня – 9 гр. В режиме дня – 3 гр. В режиме дня – 13 гр.
Җомга	В режиме дня - 4 гр. В режиме дня – 12 гр. В режиме дня – 11 гр.	В режиме дня – 7 гр. В режиме дня – 2 гр. 9.45 – 10.15 - 13 гр.

3.5 Программалар, методик кулланмалар

1.Балалар бакчасында рус балаларына татар теленә өйрәтү: программа, методик киңәшләр, диагностика / Зарипова З. М.- Казан: Беренче полиграфия компаниясе-2013.- 112 б.

2. Изучаем русский язык: проограмма, методические рекомендации, диагоностика / Гаффарова С. М. – Казань: Первая полиграфическая компания – 2013.- 120 с.

3. Балалар бакчасында татар теле өйрәтү программасы / Борһанова Р. А., Юсупов Ф. Ф.- Казан: РИЦ “Школа”- 2004. - 84 б.

4. Төбәкнең мәктәпкәчә белем бирү программасы / Шаехова Р. Х.- РИЦ-2012.-208 б.

5. Баларар бакчаларында сөйләм үстерү программасы / Кашапова М. Ф. – Мәгариф-2004.-64 б.

6. Балалар бакчасында тәрбия һәм белем бирү программасы / Васильева М. А., Гербова В. В., Комарова В. В; Закирова К. В... тәрҗ. - Казан: Мәгариф – 2006. – 286 б.

7. Татарча сөйләшәбез – 4-5 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик кулланма / Зарипова З. М.- Казан: “Хәтер”-2011.-56 б.

8. Татарча сөйләшәбез – 5-6 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик кулланма / Зарипова З. М.- Казан: “Хәтер”-2012.-72 б.

9. Татарча сөйләшәбез – 6-7 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик кулланма / Зарипова З. М.- Казан: Татарстан китап нәшрияты -2012.-72 б.

10. Туган телдә сөйләшәбез – 3- 4яшьлек балаларны ана теленә өйрәтү буенча методик кулланма / Хәзрәтова Ф. В. – Казан : Фолиант- 2013. – 224 б.

11. Туган телдә сөйләшәбез – 4- 5 яшьлек балаларны ана теленә өйрәтү буенча методик кулланма / Хәзрәтова Ф. В. – Казан : Инновацион технологияләр үзәге - 2013. – 256 б.

12. Туган телдә сөйләшәбез – 5-7 яшьлек балаларны ана теленә өйрәтү буенча методик кулланма / Зарипова З. М. – Казан : Фолиант- 2012. – 304 б.

13. Балалар бакчасында бердәм белем бирү эшчәнлеге: балалар бакчасы тәрбиячеләре өчен методик кулланма / Зарипова З. М. – Казан: Беренче полиграфия компаниясе - 2013. – 240 б.

14. Татар теле өйрәнә нәниләр- балалар бакчасы тәрбиячеләренә кулланма / Борhанова Р. А. – Казан: Мәгариф - 2005. - 2007 б.
185Үстерешле уеннар – методик кулланма / Зарипова З. М. – Казан:
Беренче полиграфия компаниясе – 2013.- 128 б.
16. Әй уйныйбыз, уйныйбыз... Балалар бакчасында хәрәкәтле уеннар – методик кулланма / Закирова К. В. – Казан: Беренче полиграфия компаниясе – 2013.- 224б.
17. Балачак – уйнап-көлеп үсәр чак: балалар бакчасында уеннар - методик кулланма / Закирова К. В. – Казан: РИЦ – 2012. – 192б.
18. Иң татлы тел – туган тел – балалар бакчасында сөйләм үстерү буенча методик кулланма / Кашапова М.Ф. – Казан: Мәгариф – 2004. – 444б.
19. Балачак аланы – хрестоматия / Закирова К.В. – Казан: РИЦ – 2011. – 560б.
20. Раушан көзге – хрестоматия / Халикова Р.Ш..- Казан: Мәгариф – 1993.- 255б.
21. На поляне детства- хрестоматия / Закирова К.В. - Казань: РИЦ. -2011. -256с.
22. Шигырьләр, әкиятләр, поэмалар / Г. Тукай.-Казан, Тат. кит. нәшр.-1990.-255 б.
23. Шома бас – методик кулланма / Ибраhимова З. Г. – Казан: “Халкыбыз мирасы” – 2012. – 136б.
24. Әкиятләр / Алиш А. – Казан: Мәгариф - 2008.- 63б.
25. Сабан туенда – шигырьләр / Б. Рәхмәт. – Казан: Татар. кит. нәшр. – 1990.- 119б.
26. Татарча сөйләшәбез “Минем өем” – аудио кушымта.
27. Татарча сөйләшәбез “Уйный-уйный үсәбез” – аудио кушымта.
28. Татарча сөйләшәбез “Без инде хәзер зурлар- мәктәпкә илтә юллар” – аудио кушымта.
29. Татарча сөйләшәбез “Минем өем” - видео-кушымта.
30 Татарча сөйләшәбез “Уйный-уйный үсәбез” – видео- кушымта.
31. Туган телдә сөйләшәбез-методик кулланма өчен аудио-кушымта (2-3 яшь)
32. Туган телдә сөйләшәбез-методик кулланма өчен аудио-кушымта (3-4 яшь)
33. Туган телдә сөйләшәбез-методик кулланма өчен аудио-кушымта (4-5 яшь)
34. Балалар бакчасында әдәп-әхлак тәрбиясе -методик әсбап өчен аудио-кушымта
35. Татар әкиятләре- мәктәпкәчә яшьтәге балалар өчен аудио-китап
36. “Шома бас”- мәктәпкәчә яшьтәге балалар өчен биюләр, методик кулланмага аудио-язма
37. “Шома бас”- мәктәпкәчә яшьтәге балалар өчен биюләр, методик кулланмага видео – кушымта
38. “Бииләр итек-читекләр”- балалар өчен җырлар, Луиза Батыр-Болгари
39. Җырлап-биеп уйныйбыз “Чәбәк-чәбәк итә ул” - җырлы-биюле уеннар аудиоҗыентыгы (1-2 яшькә кадәр), диск №1
40. Җырлап-биеп уйныйбыз “Без шатлык таратабыз, уйнарга яратабыз”- җырлы-биюле уеннар аудиоҗыентыгы (3-4, 4-5 яшькә кадәр), диск № 3
41. Җырлап-биеп уйныйбыз “Без- бәхетле, шат балалар уйныйбыз әйлән-бәйлән”- җырлы-биюле уеннар аудиоҗыентыгы (5-6 яшькә кадәр), диск №4
42. Җырлап-биеп уйныйбыз “Уйный бергә, биик бергә, ямь тулсын яшь күңелгә”- җырлы-биюле уеннар аудиоҗыентыгы (6-7 яшькә кадәр), диск №5
43. Татар телендә мультфильмнар № 1
44. Татар телендә мультфильмнар № 2
45. Татар телендә мультфильмнар № 3
46. Татар телендә мультфильмнар № 4
47. Татар телендә мультфильмнар № 5
48. “Африка хикмәтләре”- музыкаль әкият Луиза Батыр- Болгари
49. “Сертотмас үрдәк”- музыкаль әкият Луиза Батыр- Болгар
50. “Җырлап узган җәй” - музыкаль әкиятләр Луиза Батыр- Болгар